HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a șasea)

8 octombrie 2015 *

„FEADR — Închiderea conturilor agențiilor de plăți din statele membre referitoare la cheltuielile finanțate de FEADR — Decizie prin care se declară nereutilizabilă o anumită sumă în cadrul planului de dezvoltare rurală a regiunii Basilicata — Articolul 30 din Regulamentul (CE) nr. 1290/2005 — Obligația de motivare”

În cauza T-358/13,

Republica Italiană, reprezentată de G. Palmieri și de B. Tidore, în calitate de agenți, asistate de M. Salvatorelli, avvocató dello Stato,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de J. Aquilina și de P. Rossi, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare în parte a Deciziei de punere în aplicare 2013/209/UE a Comisiei din 26 aprilie 2013 privind închiderea conturilor agențiilor de plăți din statele membre referitoare la cheltuielile finanțate de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) pentru exercițiul financiar 2012 (JO L 118, p. 23), în măsura în care consideră „sumă nereutilizabilă” suma de 5 006 487,10 euro referitoare la planul de dezvoltare rurală pentru regiunea Basilicata (Italia),

TRIBUNALUL (Camera a șasea),

compus din domnii S. Frimodt Nielsen, președinte, F. Dehousse și A. M. Collins (raportor), judecători,

grefier: domnul J. Palacio González, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 16 aprilie 2015,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: italiana.

Hotărâre

Cadrul juridic

1 La data faptelor, Regulamentul (CE) nr. 1290/2005 al Consiliului din 21 iunie 2005 privind finanțarea politicii agricole comune (JO L 209, p. 1, Ediție specială, 14/vol. 1, p. 193) constituia regulamentul de bază pentru Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și pentru Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), înființate în cadrul acestui regulament.

2 Articolul 4 din regulamentul menționat prevedea că, în contextul gestionării comune între statul membru și Uniunea Europeană, FEADR finanța contribuția financiară a Uniunii necesară programelor de dezvoltare rurală derulate în conformitate cu legislația Uniunii privind sprijinirea dezvoltării rurale prin intermediul FEADR.

3 Articolul 22 din Regulamentul nr. 1290/2005 prevedea că se determina pentru fiecare program contribuția financiară a FEADR pentru cheltuielile programelor de dezvoltare rurală, în cadrul plafoanelor stabilite de către legislația Uniunii relevantă, plus sumele fixate de Comisia Europeană. Potrivit articolului 23 al doilea paragraf din același regulament, decizia Comisiei prin care se adoptă un program de dezvoltare rurală prezentat de un stat membru, odată notificată acestuia, constituia angajament juridic. Articolul 24 din regulamentul menționat prevedea în special că alocările necesare pentru acoperirea cheltuielilor la care se face referire la articolul 4 erau puse la dispoziția statelor membre de către Comisie prin prefinanțare, plăți intermediare și plata soldului.

4 Articolul 26 din Regulamentul nr. 1290/2005, intitulat „Plățile intermediare”, prevedea:

„(1) Plățile intermediare se fac pentru fiecare program de dezvoltare rurală. Ele se calculează prin aplicarea ratelor de cofinanțare parțiale pentru fiecare axă prioritară la cheltuielile publice certificate care ține de aceasta.

(2) În funcție de disponibilitatea resurselor, Comisia face plăți intermediare cu scopul de a rambursa cheltuielile suportate de agențiile de plăți acreditate la punerea în aplicare a programelor.

(3) Fiecare plată intermediară respectă următoarele cerințe:

(a) transmiterea către Comisie a unei declarații de cheltuieli semnate de agenția de plăți acreditată, în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) litera (c) [printre care în special conturile anuale ale agențiilor de plăți acreditate];

(b) respectarea contribuției totale a FEADR la fiecare axă prioritară pe toată durata acoperită de programul respectiv;

(c) transmiterea către Comisie a ultimului raport anual de execuție pentru punerea în aplicare a programului de dezvoltare rurală.

(4) În cazul în care una dintre cerințele prevăzute la alineatul (3) nu este respectată, Comisia informează cu privire la aceasta agenția de plăți acreditată și organismul coordonator, în cazul în care acesta a fost desemnat. În cazul în care una dintre cerințele prevăzute la litera (a) sau (c) de la alineatul (3) nu este respectată, declarația de cheltuieli este inadmisibilă.

(5) Comisia face plăți intermediare în termen de 45 de zile de la data înregistrării declarației de cheltuieli care întrunește cerințele de la alineatul (3) din prezentul articol, fără a aduce atingere hotărârilor menționate la articolele 30 și 31.

(6) Agențiile de plăți acreditate stabilesc și înaintează Comisiei, prin organismele intermediare ale organismului coordonator sau direct, în cazul în care acesta nu a fost desemnat, declarațiile intermediare de cheltuieli privind programele de dezvoltare rurală, la intervalele stabilite de Comisie. Declarațiile de cheltuieli vor acoperi cheltuielile pe care agenția le-a suportat în timpul fiecărei dintre perioadele respective.

Declarațiile intermediare de cheltuieli privind cheltuielile efectuate începând cu 16 octombrie vor fi înscrise în bugetul anului următor."

5 Articolul 27 din regulamentul menționat, intitulat „Suspendarea și reducerea plăților intermediare", prevedea:

„(1) Plățile intermediare se efectuează în condițiile prevăzute la articolul 81 din Regulamentul [(CE, Euratom)] nr. 1605/2002, pe baza declarațiilor de cheltuieli și a informațiilor financiare furnizate de către statele membre.

(2) În cazul în care declarațiile de cheltuieli sau informațiile financiare comunicate de către un stat membru nu permit să se constate dacă declarația de cheltuieli respectă normele comunitare în materie, statului membru respectiv i se va cere să furnizeze informații suplimentare într-un termen stabilit în conformitate cu gravitatea problemei, dar care nu poate fi mai scurt de treizeci de zile.

(3) În cazul în care statul membru nu răspunde la cererea menționată la alineatul (2) sau în cazul în care răspunsul este considerat nesatisfăcător sau demonstrează ca normele în materie nu au fost respectate sau că fondurile comunitare au fost utilizate în mod necorespunzător, Comisia poate reduce sau suspenda temporar plățile intermediare către statul membru. Comisia informează statul membru cu privire la aceasta.

(4) Suspendarea sau reducerea plăților intermediare în conformitate cu articolul 26 respectă principiul proporționalității și nu aduce atingere deciziilor menționate la articolele 30 și 31."

6 Articolul 29 din Regulamentul nr. 1290/2005, intitulat „Dezangajarea automată", prevedea:

„(1) Comisia dezangajează automat orice parte a unui angajament bugetar pentru un program de dezvoltare rurală care nu a fost folosit în scopul prefinanțării sau al plăților intermediare sau pentru care nu s-a prezentat nicio declarație de cheltuieli care să întrunească cerințele de la articolul 26 alineatul (3) în privința cheltuielilor suportate până la data de 31 decembrie a celui de al doilea an ce urmează celui în care se face angajamentul.

(2) Se dezangajează automat partea angajamentelor încă deschisă la data de 31 decembrie 2015 și pentru care până la data de 30 iunie 2016 nu s-a făcut declarația de cheltuieli […]

[…]

(4) În cazul unei proceduri judiciare sau unui recurs administrativ cu efect de suspendare, perioada de dezangajare automată menționată la alineatul (1) sau alineatul (2) se întrerupe pentru suma aferentă operațiunilor respective pe durata acțiunii menționate sau recursului administrativ, în cazul în care Comisia primește notificarea motivată de la statul membru până la data de 31 decembrie a anului N + 2.

(5) La calcularea dezangajării, nu se ține cont de următoarele:

(a) partea angajamentelor bugetare care a făcut obiectul unei declarații de cheltuieli, dar a cărei rambursare a fost redusă sau suspendată de către Comisie la data de 31 decembrie a anului N + 2;

(b) partea angajamentelor bugetare pe care agenția de plăți nu a putut să o deconteze din motive de forță majoră, care afectează grav punerea în aplicare a programului de dezvoltare rurală. Autoritățile naționale care invocă forța majoră trebuie să demonstreze consecințele directe asupra punerii în aplicare a programului ca întreg sau a unei părți din program.

(6) Comisia informează statele membre și autoritățile de resort, în timp util, în cazul în care există riscul dezangajării automate. Comisia informează statele membre și autoritățile implicate cu privire la suma în cauză, după cum se precizează în informațiile pe care le deține. Statele membre au două luni de la data primirii acestor informații pentru a cădea de acord cu suma respectivă sau pentru a formula observații. Comisia efectuează dezangajarea automată în termen de nouă luni de la termenul precizat la alineatele (1)-(4).

(7) În cazul dezangajării automate, contribuția FEADR la programele de dezvoltare rurală în cauză se reduce pentru anul respectiv cu suma dezangajată automat. […]”

7 Articolul 30 din același regulament, intitulat „Lichidarea conturilor”, prevedea:

„(1) Până la data de 30 aprilie a anului următor anului bugetar în cauză, Comisia ia o decizie în ceea ce privește lichidarea conturilor agențiilor de plăți acreditate în conformitate cu procedura precizată la articolului 41 alineatul (3), pe baza informațiilor transmise în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) litera (c) punctul (iii).

(2) Decizia de lichidare acoperă integralitatea, corectitudinea și exactitatea conturilor anuale prezentate. Decizia se ia fără a aduce atingere deciziilor luate ulterior în conformitate cu articolul 31.”

8 Articolul 31 din același regulament, intitulat „Verificarea conformității”, prevedea:

„(1) În cazul în care Comisia constată că cheltuielile precizate la articolul 3 alineatul (1) și la articolul 4 au fost efectuate cu încălcarea normelor comunitare, hotărăște ce sume urmează să fie excluse de la finanțarea comunitară în conformitate cu procedura la care face trimitere articolul 41 alineatul (3).

(2) Comisia evaluează sumele care vor fi excluse pe baza gravității abaterii constatate. Comisia ține cont de natura și gravitatea infracțiunii, precum și de prejudiciul financiar cauzat Comunității.

(3) Înaintea luării oricărei decizii de refuzare a finanțării, constatările în urma verificărilor Comisiei și răspunsurile statelor membre fac obiectul unei notificări scrise, iar ulterior cele două părți trebuie să încerce să ajungă la un acord asupra acțiunii ce trebuie luată.

În cazul în care nu s-a ajuns la niciun acord, statul membru poate să solicite deschiderea unei proceduri în scopul reconcilierii părților în termen de patru luni. Comisiei i se prezintă un raport privind rezultatul procedurii examinat înainte de a decide orice refuz de finanțare. […]”

9 Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din FEADR (JO L 277, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 66, p. 101), în vigoare la data faptelor, stabilea normele generale pentru sprijinul comunitar în favoarea dezvoltării rurale finanțat de FEADR, instituit prin Regulamentul (CE) nr. 1290/2005. Articolul 71 din acest regulament, intitulat „Eligibilitatea cheltuielilor”, prevedea:

„(1) […] [O] cheltuială este eligibilă pentru contribuția FEADR în cazul în care ajutorul aferent este plătit efectiv de organismul plătitor între 1 ianuarie 2007 și 31 decembrie 2015. […]

O nouă cheltuială, introdusă în momentul revizuirii unui program […] este eligibilă începând de la data primirii cererii de modificare a programului de către Comisie.

(2) Cheltuielile sunt eligibile pentru contribuția FEADR numai în cazul în care sunt efectuate pentru operațiuni decise de autoritatea de gestionare a programului în cauză sau sub responsabilitatea acestuia, conform criteriilor de selecție stabilite de organul competent.

[…]”

10 Articolul 75 alineatul (1) litera (a) din același regulament prevedea că autoritatea de gestionare era responsabilă cu gestionarea și punerea în aplicare eficientă, efectivă și corectă a fiecărui program și avea sarcina în special să se asigure că operațiunile sunt selectate pentru finanțare în conformitate cu criteriile aplicabile programului de dezvoltare rurală.

11 Potrivit considerentului (6) al Regulamentului (CE) nr. 1974/2006 al Comisiei din 15 decembrie 2006 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 1698/2005 (JO L 368, p. 15, Ediție specială, 03/vol. 80, p. 133), numai modificările care implică schimbări importante în cadrul programelor, transferuri de fonduri FEADR între axe în cadrul aceluiași program sau modificări ale ratelor de cofinanțare de către FAEDR trebuiau să facă obiectul unei decizii a Comisiei. Era necesară stabilirea unei proceduri de aprobare în această privință.

12 Articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1974/2006 prevedea:

„În sensul articolului 71 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul […] nr. 1698/2005, statele membre sunt responsabile de cheltuielile între, pe de o parte, data la care cererea lor de revizuire sau de modificare a unui program, prevăzută la articolul 6 alineatul (1) din prezentul regulament, este primită de către Comisie și, pe de altă parte, data deciziei Comisiei […] sau data încheierii evaluării conformității modificărilor […]”

13 Regulamentul (CE) nr. 883/2006 al Comisiei din 21 iunie 2006 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 1290/2005 în ceea ce privește ținerea evidenței conturilor de către agențiile de plăți, declarațiile de venituri și cheltuieli și condițiile de rambursare a cheltuielilor din FEGA și FEADR (JO L 171, p. 1, Ediție specială, 14/vol. 2, p. 3) stabilește anumite condiții și norme specifice aplicabile gestionării comune a cheltuielilor și veniturilor din FEADR pentru ținerea evidenței contabile și a declarațiilor de venituri și cheltuieli de către agențiile de plăți, precum și pentru rambursarea cheltuielilor de către Comisie, în sensul Regulamentului nr. 1290/2005. Considerentul (7) al acestuia arată că, pentru măsurile aferente operațiunilor finanțate de FEADR, trebuie comunicate Comisiei declarațiile de cheltuieli, care sunt considerate de asemenea cereri de plată, însoțite de informațiile solicitate. Potrivit considerentului (11) al regulamentului, Comisia efectuează în beneficiul statelor membre plăți lunare sau periodice pe baza declarațiilor de cheltuieli luând în considerare totuși veniturile încasate de agențiile de plăți în contul bugetului Uniunii. Considerentul (23) arată că, luând în considerare caracteristicile specifice ale normelor contabile aplicate pentru FEADR, utilizarea prefinanțării și a finanțării măsurilor pe an calendaristic, este necesar să se prevadă ca aceste cheltuieli să fie declarate conform unei periodicități adaptate acestor condiții specifice.

14 Articolul 16 din Regulamentul nr. 883/2006, intitulat „Declarații de cheltuieli”, în versiunea aplicabilă la data faptelor, prevedea:

„(1) Declarațiile de cheltuieli ale agențiilor de plăți se efectuează pentru fiecare program de dezvoltare rurală. Aceste declarații se referă, pentru fiecare măsură de dezvoltare rurală, la suma cheltuielilor publice eligibile pentru care agenția de plată a plătit efectiv contribuția corespunzătoare FEGA [a se citi «FEADR»] în timpul perioadei de referință.

(2) Odată ce programul a fost aprobat, statele membre transmit Comisiei, în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) litera (c) punctul (i) din Regulamentul […] nr. 1290/2005, declarațiile de cheltuieli pe cale electronică, în condițiile definite la articolul 18 din prezentul regulament, conform periodicității și termenelor următoare:

[…]

(d) până la data de 31 ianuarie, în cazul cheltuielilor din perioada 16 octombrie-31 decembrie.

Cheltuielile declarate pentru o anumită perioadă pot conține rectificări ale datelor declarate pentru perioadele anterioare de declarare ale aceluiași exercițiu financiar.

[…]

(4) În cazul în care se constată neînțelegeri, diferențe de interpretare sau incoerențe referitoare la declarațiile de cheltuieli dintr-o perioadă de referință, care rezultă în special din absența comunicării informațiilor solicitate în temeiul Regulamentului […] nr. 1698/2005 și a normelor de aplicare a acestora, și în cazul în care acestea necesită verificări suplimentare, se solicită statului membru în cauză să furnizeze informații suplimentare. […]

Termenul de plată prevăzut la articolul 26 alineatul (5) din Regulamentul […] nr. 1290/2005 poate, în acest caz, să fie întrerupt pentru o parte sau pentru toată suma care face obiectul solicitării de plată, de la data transmiterii solicitării de informații, până la data primirii informațiilor solicitate și cel târziu până la data declarației de cheltuieli pentru perioada următoare.

În absența unei soluții în această perioadă, Comisia poate suspenda sau reduce plățile în conformitate cu articolul 27 alineatul (3) din Regulamentul […] nr. 1290/2005.

[…]”

15 Regulamentul (CE) nr. 885/2006 al Comisiei din 21 iunie 2006 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 1290/2005 în ceea ce privește autorizarea agenților de plăți și a altor entități precum și lichidarea conturilor FEGA și FEADR (JO L 171, p. 90, Ediție specială, 14/vol. 2, p. 37, rectificare în JO 2007, L 291, p. 30) preciza în special în considerentul (9) că trebuiau să se stabilească norme cu privire atât la procedura de lichidare contabilă prevăzută la articolul 30 din Regulamentul nr. 1290/2005, cât și la procedura de verificare a conformității prevăzută la articolul 31 din regulamentul menționat și în special să se prevadă un mecanism care să permită deducerea sau adăugarea sumelor care rezultau din acesta, după caz, din una dintre plățile efectuate ulterior de către statele membre.

16 Articolul 10 din Regulamentul nr. 885/2006, intitulat „Lichidarea contabilă”, prevede:

„(1) Decizia de lichidare a conturilor menționată la articolul 30 din Regulamentul […] nr. 1290/2005 stabilește suma cheltuielilor efectuate în fiecare stat membru în cursul exercițiului financiar în cauză, care sunt recunoscute ca fiind atribuite FEGA și FEADR pe baza conturilor menționate la articolul 6 din prezentul regulament și a reducerilor și suspendărilor impuse, după caz, în temeiul articolelor 17 și 27 din Regulamentul […] nr. 1290/2005.

[…]

În cazul FEADR, suma stabilită prin decizia de lichidare a conturilor cuprinde fondurile care pot fi reutilizate de către statul membru în cauză în temeiul articolului 33 alineatul (3) litera (c) din Regulamentul […] nr. 1290/2005.

(2) […] În ceea ce privește FEADR, sumele care, în conformitate cu decizia de lichidare a conturilor, trebuie recuperate de la fiecare stat membru sau trebuie să îi fie plătite acestuia se calculează prin scăderea plăților intermediare pentru exercițiul financiar în cauză din cheltuielile recunoscute pentru același exercițiu financiar în conformitate cu alineatul (1). Comisia scade sau adaugă suma respectivă la prima plată pentru care statul membru prezintă declarația de cheltuieli după ce a fost adoptată decizia în temeiul articolului 30 din Regulamentul […] nr. 1290/2005.

(3) Comisia comunică statului membru în cauză până la 31 martie care urmează sfârșitului exercițiului financiar rezultatele verificărilor informațiilor transmise, însoțite, după caz, de modificările propuse.

(4) În cazul în care, din motive care pot fi atribuite statului membru în cauză, Comisia nu este în măsură să lichideze conturile unui stat membru până la 30 aprilie din anul următor, Comisia notifică statului membru anchetele suplimentare pe care își propune să le întreprindă în temeiul articolului 37 din Regulamentul […] nr. 1290/2005.

[…]”

17 Articolul 11 din același regulament, intitulat „Verificarea conformității”, stabilea modalitățile procedurii prevăzute la articolul 31 din Regulamentul nr. 1290/2005.

Istoricul litigiului

18 Prin comunicarea din 15 noiembrie 2011, autoritățile italiene au transmis Comisiei, conform articolului 6 din Regulamentul nr. 1974/2006, o propunere motivată de modificare a programului de dezvoltare rurală instituit pentru regiunea Basilicata pentru perioada 2007-2013. Această cerere avea în vedere în special modalitățile de punere în aplicare a măsurii nr. 125 din programul menționat, atât prin organizarea unei cereri de ofertă regionale, cât și în cadrul unei proceduri de mobilizare națională.

19 Prin scrisoarea din 1 decembrie 2011, Comisia a confirmat primirea acestei comunicări și a precizat că se aplica un termen de aprobare de șase luni tuturor modificărilor solicitate, conform articolului 7 din Regulamentul nr. 1974/2006.

20 Prin comunicarea din 26 ianuarie 2012, agenția de plăți italiană, Agenzia per le erogazioni in agricoltura (AGEA, Agenția pentru Acordarea Ajutoarelor în sectorul Agricol), a transmis declarația de cheltuieli suportate de autoritatea de gestionare a programului de dezvoltare rurală pentru regiunea Basilicata referitoare la ultimul trimestru al anului 2011, potrivit articolului 26 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul nr. 1290/2005.

21 În urma unor reuniuni bilaterale între autoritățile italiene și Comisie, aceasta din urmă a solicitat prin e-mailul din 8 februarie 2012 precizări privind cheltuielile declarate în sarcina FEADR de regiunea Basilicata pentru ultimul trimestru al anului 2011. Comisia a solicitat în special să se stabilească dacă aceste cheltuieli cuprindeau cheltuielile suportate ca urmare a propunerilor de modificare a programului pentru regiunea amintită examinat în prezent de serviciile Comisiei. În plus, ea a solicitat o justificare detaliată a cheltuielilor asociate măsurii nr. 125, de asemenea examinate de către serviciile sale.

22 Autoritățile italiene au răspuns prin e-mailul din 9 februarie 2012 precizând că cheltuielile declarate includeau cele referitoare la cinci proiecte privind măsura nr. 125 a căror realizare a avut loc în cadrul procedurii de mobilizare națională. Un tabel anexat la acest e-mail menționa cuantumul total suportat pentru aceste cinci proiecte, precum și suma de 5 006 487,10 euro în sarcina FEADR.

23 Prin scrisoarea din 21 martie 2012, Comisia a comunicat observațiile sale și a solicitat precizări cu privire la propunerile de modificare a programului de dezvoltare regională autorităților regiunii Basilicata. Comisia a constatat în special că propunerea de introducere a unei proceduri de mobilizare națională încălca articolul 71 alineatul (2) și articolul 75 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1698/2005. În consecință, Comisia a suspendat perioada de șase luni pentru aprobarea tuturor măsurilor și a solicitat autorităților italiene să își revadă propunerile.

24 Prin scrisoarea din 28 martie 2012, Comisia a solicitat AGEA să prezinte o nouă declarație de cheltuieli pentru regiunea Basilicata referitoare la ultimul trimestru al anului 2011, prin scăderea celor efectuate pentru cele cinci proiecte referitoare la măsura nr. 125, și anume 8 703 906,64 euro cheltuieli publice și 5 006 487,10 euro cheltuieli acoperite din FEADR. Comisia a făcut trimitere la scrisoarea sa din 21 martie 2012 și a constatat că modificarea propusă la modalitățile de punere în aplicare a măsurii nr. 125 nu respecta articolul 71 alineatul (2) și articolul 75 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1698/2005 și, în consecință, cele cinci proiecte nu erau eligibile pentru contribuția FEADR. În sfârșit, Comisia a amintit dispozițiile articolului 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1974/2006.

25 AGEA a răspuns prin scrisoarea din 3 aprilie 2012 refuzând să trimită o nouă declarație. În opinia acesteia, întrucât respecta cerințele articolului 26 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1290/2005, declarația de cheltuieli depusă trebuia considerată admisibilă mai ales având în vedere faptul că Comisia nu ridicase obiecții în temeiul alineatului (4) al acestei dispoziții. În consecință, Comisia ar fi trebuit să efectueze plata intermediară în cele 45 de zile de la primirea declarației de cheltuieli, astfel cum se prevede la articolul 16 alineatul (4) din Regulamentul nr. 883/2006 coroborat cu articolul 26 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1290/2005. Astfel, Comisia ar fi putut totuși să își exercite posibilitatea de a suspenda sau de a reduce plățile conform articolului 27 din Regulamentul nr. 1290/2005. În sfârșit, AGEA a considerat că, dacă era cazul, Comisia trebuia să facă eventuale rectificări la declarația de cheltuieli pentru următorul trimestru, conform articolului 16 alineatul (2) din Regulamentul nr. 883/2006.

26 Prin scrisoarea din 15 mai 2012, Comisia a luat act de acest refuz al autorităților italiene. Ea a amintit motivele pentru care cheltuielile referitoare la cele cinci proiecte în discuție ar fi trebuit să fie scăzute din cele declarate și a invitat autoritățile să îi furnizeze informații suplimentare în termen de 30 de zile. Comisia a precizat că, în lipsa unui răspuns sau în cazul unui răspuns nesatisfăcător, ar putea să reducă cheltuielile declarate, conform articolului 27 din Regulamentul nr. 1290/2005, din care suma de 5 006 487,10 euro în sarcina FEADR.

27 Prin scrisoarea din 25 mai 2012, Comisia a comunicat observațiile sale privind o nouă versiune revizuită a propunerii de modificare a programului de dezvoltare regională al Basilicata notificat, în paralel, la 9 mai 2012. Prin această versiune, Republica Italiană propunea punerea în aplicare a măsurii nr. 125 prin intermediul unor cereri de ofertă pentru care autoritățile de gestionare ar putea verifica condițiile de realizare prevăzute de programul de dezvoltare rurală. Comisia a respins și această propunere. În special, ea a arătat că cererea de modificare a modalităților de punere în aplicare a acestei măsuri introducea elemente de incertitudine juridică în raport cu modalitățile în vigoare. În sfârșit, Comisia a suspendat perioada de șase luni pentru aprobarea propunerii de modificare a programului și a solicitat autorităților italiene să depună o nouă versiune a acesteia.

28 Prin nota din 20 iunie 2012, autoritățile italiene au prezentat observațiile privind inadmisibilitatea cheltuielilor constatată de Comisie în scrisoarea sa din 15 mai 2012.

29 Comisia a răspuns prin scrisoarea din 11 septembrie 2012, considerând că elementele prezentate de autoritățile italiene nu rezolvau dificultățile identificate în ceea ce privește conformitatea propunerii de modificare în discuție cu articolul 71 alineatul (2) și cu articolul 75 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1698/2005. Aceasta a concluzionat, din nou, în sensul că suma de 5 006 487,10 euro nu putea fi

finanțată de FEADR. În plus, Comisia a arătat că, în lipsa unui răspuns sau în cazul unui răspuns nesatisfăcător în termen de 30 de zile, urma să reducă în mod corespunzător cheltuielile intermediare, conform articolului 27 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1290/2005.

30 Prin scrisoarea din 19 octombrie 2012, autoritățile italiene au confirmat că nu mai aveau alte argumente pe care să le invoce cu privire la conformitatea respectivei sume cu cheltuielile declarate și că au efectuat recuperarea sumelor primite de beneficiarii măsurii nr. 125.

31 Prin scrisoarea din 26 martie 2013, Comisia a precizat autorităților italiene că schimbul de informații, în sensul articolului 27 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1290/2005, era închis și că își menținea concluzia cu privire la neconformitatea cu dreptul Uniunii a modalităților de punere în aplicare a cinci proiecte avute în vedere de măsura nr. 125. Aceasta a adăugat că pregătea suspendarea sumei de 5 006 487,10 euro și că problema va fi luată în considerare în cadrul procedurii ulterioare de închidere a conturilor.

32 Prin scrisoarea din 17 aprilie 2013, autoritățile italiene au luat act de această scrisoare a Comisiei arătând că considerau suma în litigiu ca fiind deja suspendată.

33 La 26 aprilie 2013, Comisia a adoptat Decizia de punere în aplicare 2013/209/UE privind închiderea conturilor agențiilor de plăți din statele membre referitoare la cheltuielile finanțate de FEADR pentru exercițiul financiar 2012 (JO L 118, p. 23, denumită în continuare „decizia atacată”), care a fost notificată Republicii Italiene la 29 aprilie 2013. În ceea ce privește regiunea Basilicata, Comisia a calificat suma de 5 006 487,10 euro drept „sumă nereutilizabilă”, excluzând-o astfel de la finanțarea Uniunii.

34 Prin comunicarea din 16 mai 2013, Comisia a deschis printre altele procedura de verificare a conformității, conform articolului 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 885/2006. În cadrul măsurilor corective, aceasta a propus o corecție în valoare de 5 006 487,10 euro în sarcina AGEA.

Procedura și concluziile părților

35 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 9 iulie 2013, Republica Italiană a introdus prezenta acțiune.

36 Întrucât nu a fost depus niciun memoriu în replică în termenul acordat, și anume 26 noiembrie 2013, procedura scrisă a fost închisă la această dată.

37 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a șasea) a decis deschiderea procedurii orale și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 64 din Regulamentul de procedură al Tribunalului din 2 mai 1991, a adresat părților întrebări scrise, la care acestea au răspuns în termenele stabilite.

38 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările orale adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 16 aprilie 2015.

39 Republica Italiană solicită Tribunalului:

— anularea deciziei atacate în măsura în care excludea suma de 5 006 487,10 euro, privind regiunea Basilicata, din limitele cheltuielilor din FEADR pentru programul de dezvoltare regională pentru această regiune;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

40 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea Republicii Italiene la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

41 În susținerea acțiunii formulate, Republica Italiană invocă un motiv unic, întemeiat pe încălcarea articolelor 26, 27 și 29 din Regulamentul nr. 1290/2005, a articolului 10 din Regulamentul nr. 1974/2006, a articolului 16 alineatul (4) din Regulamentul nr. 883/2006 și a articolului 11 din Regulamentul nr. 885/2006, precum și pe încălcarea unor norme fundamentale de procedură, printre care obligația de motivare, și a principiilor generale ale dreptului Uniunii, printre care în special principiile legalității, securității juridice și protecției încrederii legitime.

42 În opinia Republicii Italiene, calificarea sumei de 5 006 487,10 euro ca „sumă nereutilizabilă” în decizia atacată implică scăderea acesteia din plafonul de cheltuieli al FEADR pentru programul de dezvoltare rurală a regiunii Basilicata și, în consecință, imposibilitatea utilizării acesteia în cadrul respectivului plafon. O astfel de clasificare ar echivala cu dezangajarea acestei sume în sensul articolului 29 din Regulamentul nr. 1290/2005. O astfel de dezangajare ar încălca toate dispozițiile și normele de drept amintite la punctul 41 de mai sus, în special întrucât declarația de cheltuieli pentru programul de dezvoltare rurală a regiunii Basilicata pentru ultimul trimestru al anului 2011 fusese prezentată în termenele stabilite și conform articolului 26 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1290/2005.

43 Comisia contestă argumentele Republicii Italiene și consideră că acțiunea se întemeiază pe o premisă eronată întrucât decizia atacată nu dispune nicio dezangajare automată a sumei în litigiu. În plus, dat fiind că Republica Italiană ar fi fost asociată îndeaproape procesului de elaborare a respectivei decizii și ținând seama de considerentele (1) și (7) ale acesteia, decizia atacată trebuia considerată suficient motivată.

44 În prealabil, trebuie arătat că, astfel cum Republica Italiană a confirmat în ședință, prezenta acțiune are în vedere faptul că suma de 5 006 487,10 euro ar fi fost, în esență, dezangajată automat în decizia atacată, cu încălcarea articolului 29 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1290/2005, și aceasta fără o explicație adecvată.

45 Or, în primul rând, este necesar să se arate că, în înscrisurile sale, Republica Italiană s-a limitat să invoce, fără să facă nicio detaliere, încălcarea articolelor 26 și 27 din Regulamentul nr. 1290/2005, a articolului 10 din Regulamentul nr. 1974/2006, a articolului 16 alineatul (4) din Regulamentul nr. 883/2006 și a articolului 11 din Regulamentul nr. 885/2006, precum și încălcarea unor norme fundamentale de procedură, în mod general, și a principiilor generale ale dreptului Uniunii, printre care în special principiile legalității, securității juridice și protecției încrederii legitime.

46 Trebuie amintit că, în temeiul articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991, cererea introductivă trebuie să cuprindă printre altele o expunere sumară a motivelor invocate. În plus, potrivit unei jurisprudențe constante, independent de orice aspect de natură terminologică, motivele trebuie să fie suficient de clare și de precise pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar Tribunalului să se pronunțe asupra acțiunii, dacă este cazul, fără a trebui să solicite alte informații. În vederea garantării securității juridice și a bunei administrări a justiției, este necesar, pentru ca o acțiune să fie admisibilă, ca elementele esențiale de fapt și de drept pe care se întemeiază aceasta să rezulte, cel puțin în mod sumar, dar coerent și comprehensibil, din textul cererii introductive înseși (a se vedea Hotărârea din 27 septembrie 2006, Roquette Frères/Comisia, T-322/01, Rec., EU:T:2006:267, punctul 208 și jurisprudența citată). Tot potrivit unei jurisprudențe constante, orice motiv care nu este enunțat suficient în cererea de sesizare a instanței trebuie să fie considerat

inadmisibil. Cerințe similare se impun atunci când o critică este invocată în susținerea unui motiv. În ceea ce privește o cauză de inadmisibilitate pentru motive de ordine publică, această inadmisibilitate poate fi invocată din oficiu de Tribunal, dacă este necesar (a se vedea Hotărârea din 14 decembrie 2005, Honeywell/Comisia, T-209/01, Rec., EU:T:2005:455, punctele 54 și 55 și jurisprudența citată).

47 În raport cu jurisprudența constantă amintită la punctul 46 de mai sus, Tribunalul constată din oficiu că criticile enunțate la punctul 45 de mai sus nu sunt expuse sumar, în conformitate cu dispozițiile articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991. Prin urmare, acestea trebuie înlăturate ca fiind inadmisibile.

48 În al doilea rând, Republica Italiană susține, la punctele 40 și 41 din cererea introductivă, că suma cuantumului în litigiu menționată în decizia atacată este incorectă. Potrivit acesteia, ținând seama de faptul că „au fost efectuate plăți mai mult decât strictul necesar pentru a evita dezangajarea”, acest cuantum trebuia să se ridice la 4 475 963,58 euro. Republica Italiană prezintă un tabel care ar demonstra cuantumul total al angajamentelor finanțate pentru regiune între anul 2007 și anul 2009 și diferența între plățile efectuate la 31 decembrie 2011, pe de o parte admițând cele cinci proiecte în măsura nr. 125 și, pe de altă parte excluzându-le.

49 Trebuie să se constate că acest tabel, inclus la punctul 41 din cererea introductivă, nu cuprinde nicio indicație a originii datelor pe care le conține și nici o explicație pertinentă cu privire la metoda utilizată pentru a-l elabora și că este imposibil să se verifice informațiile pe care le conține. În consecință, acesta nu are o valoare probantă suficientă și, în consecință, nu poate să determine Tribunalul să examineze calcularea sumei în litigiu. În această privință, trebuie amintit că, pentru a aprecia valoarea probantă a unui document, este necesară verificarea credibilității informației cuprinse în acesta și luarea în considerare îndeosebi a originii documentului, a împrejurărilor întocmirii sale, a destinatarului său pentru a ridica problema dacă, potrivit conținutului său, pare a fi logic și fiabil (a se vedea Hotărârea din 27 septembrie 2006, Dresdner Bank și alții/Comisia, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP și T-61/02 OP, Rec., EU:T:2006:271, punctul 121 și jurisprudența citată).

50 În consecință, critica privind calcularea sumei în litigiu nu este susținută și trebuie să fie înlăturată.

51 Aceeași este situația și în privința tabelului inclus la punctul 37 din cererea introductivă, care ar demonstra cuantumurile recuperate de autoritățile italiene de la beneficiarii măsurii nr. 125 și care ar reprezenta părțile din FEADR. Acest tabel nu cuprinde nicio indicație a originii datelor pe care le conține și nici o explicație pertinentă cu privire la metoda utilizată pentru întocmirea acestuia. În consecință, trebuie să fie respins de asemenea ca fiind lipsit de valoare probantă.

52 Cu titlu suplimentar, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, deși Comisia este cea care trebuie să dovedească existența unei încălcări a normelor de drept al Uniunii, după stabilirea acestei încălcări, statul membru este cel care trebuie să demonstreze, dacă este cazul, că a fost săvârșită o eroare de către Comisie cu privire la consecințele financiare care trebuie atribuite acestei încălcări (Hotărârea din 7 octombrie 2004, Spania/Comisia, C-153/01, Rec., EU:C:2004:589, punctul 67, și Hotărârea din 7 iulie 2005, Grecia/Comisia, C-5/03, Rec., EU:C:2005:426, punctul 38). Presupunând că încălcarea este dovedită în speță, trebuie să se constate că Republica Italiană nu a prezentat niciun argument de natură să demonstreze o eroare a Comisiei cu privire la consecințele financiare care trebuie deduse din aceasta.

53 În rest, în ceea ce privește criticile întemeiate, în esență, pe încălcarea articolului 29 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1290/2005 și a obligației de motivare, trebuie arătate următoarele.

54 În primul rând, Republica Italiană susține că decizia atacată este afectată de un viciu de motivare referitor la clasificarea sumei în litigiu în decizia de închidere a conturilor FEADR pentru anul 2012, care nu menționează actele pregătitoare adoptării sale.

55 În al doilea rând, Republica Italiană susține că, în măsura în care suma în litigiu a fost redusă sau suspendată în temeiul articolului 27 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1290/2005, aceasta este exclusă în mod necesar din calcularea sumelor dezangajate în temeiul articolului 29 alineatul (5) din același regulament. De asemenea, închiderea conturilor nu ar privi decât concluziile prezentării conturilor depuse de fiecare agenție de plăți. Potrivit Republicii Italiene, introducerea sumei în litigiu în decizia atacată referitoare la închiderea conturilor FEADR pentru exercițiul 2012 este contradictorie cu deschiderea subsecventă a procedurii de verificare a conformității prevăzute la articolul 11 din Regulamentul nr. 885/2006.

Cu privire la critica întemeiată pe insuficiența motivării deciziei atacate

56 Potrivit unei jurisprudențe constante, motivarea impusă de articolul 296 TFUE trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate și să își apere drepturile, iar instanței competente să își exercite controlul. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente. Astfel, problema dacă motivarea unei decizii respectă aceste condiții trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2000, Mehibas Dordtselaan/Comisia, T-290/97, Rec., EU:T:2000:8, punctul 92 și jurisprudența citată).

57 În contextul particular al elaborării deciziilor referitoare la închiderea conturilor, potrivit unei jurisprudențe constante, motivarea unei decizii trebuie să fie considerată suficientă dacă statul destinatar a fost asociat îndeaproape la procesul de elaborare a acestei decizii și cunoștea motivele pentru care Comisia considera că sumele în litigiu nu trebuiau să fie suportate de FEADR (a se vedea prin analogie, în contextul FEOGA, Hotărârea din 6 martie 2001, Țările de Jos/Comisia, C-278/98, Rec., EU:C:2001:124, punctul 119, Hotărârea din 20 septembrie 2001, Belgia/Comisia, C-263/98, Rec., EU:C:2001:455, punctul 98, și Hotărârea din 9 septembrie 2004, Grecia/Comisia, C-332/01, Rec., EU:C:2004:496, punctul 67).

58 În primul rând, în speță, din desfășurarea faptelor și din înscrisurile din dosar rezultă că Comisia a prezentat în mod clar și suficient motivele pentru care aprecia că suma în litigiu nu era eligibilă pentru contribuția FEADR, și aceasta pe întreaga durată a procedurii administrative care a dus la adoptarea deciziei atacate. Astfel, Comisia a atras atenția Republicii Italiene, în mai multe rânduri, asupra caracterului nelegal al includerii sumei în litigiu printre cheltuielile declarate în sarcina FEADR pentru ultimul trimestru al anului 2011. În plus, Comisia a solicitat de mai multe ori scăderea acestor cheltuieli efectuate pentru cele cinci proiecte referitoare la măsura nr. 125 și a precizat că va efectua reducerea corespunzătoare a cheltuielilor intermediare ca urmare a neconformității respectivei măsuri cu articolul 71 alineatul (2) și cu articolul 75 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1698/2005.

59 Astfel, în scrisoarea din 21 martie 2012 (a se vedea punctul 23 de mai sus), Comisia a constatat că modificarea măsurii nr. 125 nu era compatibilă cu cerințele articolului 71 alineatul (2) și ale articolului 75 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1698/2005. Aceasta a precizat că numai cheltuielile decise de autoritățile de gestionare a programului în cauză sau sub responsabilitatea sa, potrivit criteriilor de selecție stabilite de organul competent, erau eligibile pentru contribuția FEADR. Or, nu aceasta era situația în speță. În continuare, în scrisoarea din 28 martie 2012 (a se vedea punctul 24 de mai sus), Comisia a solicitat AGEA să scadă cheltuielile privind măsura nr. 125 din declarația de cheltuieli pentru regiunea Basilicata referitoare la ultimul trimestru al anului 2011, din moment ce acestea nu puteau fi acoperite din FEADR. Pe de o parte, ea a făcut trimitere la scrisoarea precedentă din 21 martie 2012 și a reamintit motivele acestei excluderi, precum și aceleași dispoziții legislative aplicabile și, pe de altă parte, a amintit dispozițiile articolului 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1974/2006 pentru a solicita această scădere. Scrisoarea din 15 mai 2012 (a se vedea punctul 26 de mai sus) a reluat motivele scrisorilor precedente și a arătat că, cu excepția unor

informații suplimentare relevante, Comisia va efectua închiderea conturilor, cu scăderea cheltuielilor aferente măsurii nr. 125, și anume suma de 5 006 487,10 euro. De asemenea, prin scrisoarea din 11 septembrie 2012 (a se vedea punctul 29 de mai sus), înlăturând elementele prezentate de autoritățile italiene, Comisia a concluzionat, din nou, în sensul ineligibilității sumei în litigiu în temeiul acelorași motive și al acelorași dispoziții.

60 Această procedură s-a finalizat prin scrisoarea din 26 martie 2013 (a se vedea punctul 31 de mai sus). Comisia a menționat din nou în scrisoare motivele pentru care considera suma în litigiu ca fiind neeligibilă pentru contribuția FEADR. Aceasta a arătat că autoritățile italiene nu răspunseseră preocupărilor sale în ceea ce privește legalitatea cheltuielilor suportate în cadrul măsurii nr. 125, exprimate în scrisoarea din 11 septembrie 2012. În consecință, Comisia își menținea concluzia și arăta că va proceda la suspendarea sumei de 5 006 487,10 euro și că problema va fi luată în considerare în cadrul procedurii de închidere a conturilor.

61 Trebuie să se constate o astfel de desfășurare a faptelor, care nu a fost contestată de Republica Italiană, demonstrează că Comisia s-a exprimat în mod clar și neechivoc cu privire la calificarea sumei în litigiu.

62 În al doilea rând, reiese din înscrisurile dosarului că autoritățile italiene au înțeles că suma în litigiu fusese exclusă din cheltuielile eligibile pentru ultimul trimestru al anului 2011 și pentru ce motive. Trebuie în special să se sublinieze că, la sfârșitul anului 2012, anticipând suspendarea sumei în litigiu din cheltuielile eligibile pentru contribuția FEADR, autoritățile italiene au recuperat întreaga sumă de la beneficiari, astfel cum demonstrează scrisoarea acestora din 19 octombrie 2012. În plus, autoritățile italiene au modificat, în două rânduri, propunerea lor de modificare a modalităților de punere în aplicare a măsurii nr. 125 pentru a răspunde dificultăților invocate de Comisie, astfel cum demonstrează răspunsurile acestora la întrebările scrise adresate de Tribunal.

63 Trebuie de asemenea să se sublinieze că autoritățile italiene s-au exprimat de mai multe ori cu privire la calificarea sumei în litigiu și la luarea de poziție a Comisiei în această privință în scrisorile lor din 3 aprilie, din 20 iunie și din 19 octombrie 2012 și din 17 aprilie 2013 în cursul procedurii administrative.

64 În plus, trebuie arătat că, din moment ce Republica Italiană a inițiat în mod expres, prin comunicarea din 15 noiembrie 2011 (a se vedea punctul 18 de mai sus), procedura de control al modificării propuse în speță în temeiul articolului 6 din Regulamentul nr. 1974/2006, aceasta nu poate pretinde că ignora consecințele neaprobării acestei modificări, astfel cum acestea sunt prevăzute la articolul 10 din același regulament.

65 În al treilea rând, argumentul potrivit căruia decizia atacată nu cuprinde nicio motivare nu poate fi admis. Reiese din considerentele acestei decizii că Comisia s-a întemeiat în special pe articolele 27, 30 și 33 din Regulamentul nr. 1290/2005. În special, în considerentul (7) al deciziei atacate, Comisia a precizat că, „[p]entru a evita orice rambursare prematură sau temporară a [plăților intermediare reduse sau suspendate potrivit articolului 27 alineatul (3)], acestea nu trebui[au] recunoscute prin prezenta decizie și trebui[au] examinate mai amănunțit, în cadrul procedurii de verificare a conformității”. Astfel, la articolul 1 din decizia atacată, Comisia a închis conturile agențiilor de plăți ale statelor membre, în ceea ce privește cheltuielile finanțate de FEADR pentru exercițiul financiar 2012 precizând în anexa I sumele de recuperat de la fiecare stat membru sau de plătit fiecărui stat membru în temeiul fiecărui program de dezvoltare rurală. În anexa I, pentru regiunea Basilicata, suma în litigiu a fost scăzută din cheltuielile declarate. În consecință, suma acceptată și închisă pentru exercițiul financiar 2012 a fost redusă în mod proporțional.

66 Contrar celor pretinse de Republica Italiană, este lipsit de importanță faptul că decizia atacată nu se referă la actele pregătitoare adoptării sale. Astfel, Republica Italiană a fost asociată îndeaproape la procesul de elaborare a acestei decizii în sensul jurisprudenței citate la punctul 57 de mai sus și cunoștea motivele pentru care Comisia considera că suma în litigiu nu trebuia să fie suportată de

FEADR. Pe de altă parte, Republica Italiană nu a identificat nicio imprecizie care ar fi determinat-o să nu înțeleagă decizia atacată. În măsura în care aceasta pretinde că nu înțelege includerea sumei în litigiu „într-o coloană care nu a fost utilizată anterior niciodată [în decizia atacată], menționată cu titlu de «sumă nereutilizabilă»”, trebuie arătat că această exprimare provine direct din articolul 33 din Regulamentul nr. 1290/2005. Acest articol, intitulat „Dispoziții speciale referitoare la FEADR”, prevede la alineatul (3) litera (c) că sumele de finanțare a Uniunii anulate și cele recuperate, precum și dobânda aferentă vor fi realocate programelor respective. Cu toate acestea, fondurile comunitare anulate sau recuperate pot fi „refolosite” de statele membre numai pentru o operațiune din cadrul aceluiași program de dezvoltare rurală și în cazul în care ele nu sunt realocate operațiunilor care au făcut obiectul unei corecții financiare. Astfel cum s-a constat la punctul 65 de mai sus, decizia atacată menționează expres articolul 33 ca temei juridic. În plus, Republica Italiană nu numai că a recuperat suma în litigiu anticipând adoptarea deciziei atacate, dar a susținut în prezenta acțiune și că nu putea să reutilizeze această sumă în programul afectat. Aceste elemente arată că Republica Italiană a înțeles motivarea deciziei atacate și a putut să își exercite drepturile în fața Tribunalului.

67 În consecință, prezenta critică trebuie respinsă ca nefondată.

Cu privire la critica întemeiată pe încălcarea articolului 29 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1290/2005

68 În prealabil, trebuie amintit că Comisia nu are dreptul să angajeze, în gestionarea politicii agricole comune, fonduri care nu respectă normele care guvernează organizarea comună a piețelor în cauză și că această regulă are o aplicabilitate generală (a se vedea Hotărârea din 9 iunie 2005, Spania/Comisia, C-287/02, Rec., EU:C:2005:368, punctul 34 și jurisprudența citată). Astfel, atunci când Comisia identifică faptul că conturile agențiilor de plăți includ cheltuielile efectuate contrar normelor Uniunii care reglementează organizarea comună a pieței în cauză, Comisia are dreptul de a deduce din aceasta toate consecințele și deci de a efectua corecțiile financiare la conturile anuale ale agențiilor de plăți încă de la stadiul deciziei sale referitoare la lichidarea conturilor adoptate în temeiul articolului 30 din Regulamentul nr. 1290/2005 [a se vedea în ceea ce privește lichidarea conturilor în cadrul articolului 7 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1258/1999 Hotărârea Spania/Comisia, citată anterior, EU:C:2005:368, punctul 35].

69 Potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când Comisia refuză să acopere din fonduri anumite cheltuieli din cauza unor încălcări ale dispozițiilor dreptului Uniunii imputabile unui stat membru, aceasta trebuie să dovedească existența respectivelor încălcări (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 octombrie 1999, Italia/Comisia, C-253/97, Rec., EU:C:1999:527, punctul 6 și jurisprudența citată).

70 În scopul de a demonstra existența unei încălcări a normelor de organizare comună a piețelor agricole, Comisia nu este obligată să demonstreze în mod exhaustiv insuficiența controalelor efectuate de administrațiile naționale sau incorectitudinea cifrelor pe care acestea le transmit, ci să prezinte un element de probă cu privire la îndoiala serioasă și rezonabilă pe care o are față de aceste controale sau față de aceste cifre. Această ușurare a sarcinii probei în favoarea Comisiei se explică prin faptul că statul membru este cel care se află în poziția cea mai potrivită pentru a obține și pentru a verifica datele necesare închiderii conturilor FEADR și care trebuie, prin urmare, să prezinte dovada cea mai detaliată și mai completă a realității controalelor sale sau a cifrelor sale și, dacă este cazul, a inexactității afirmațiilor Comisiei (a se vedea în contextul FEOGA Hotărârea Spania/Comisia, punctul 68 de mai sus, EU:C:2005:368, punctul 53, și Hotărârea din 6 noiembrie 2014, Țările de Jos/Comisia, C-610/13 P, EU:C:2014:2349, punctul 60).

71 Revine, în continuare, acestui stat membru să demonstreze că sunt reunite condițiile pentru obținerea finanțării refuzate de Comisie. Statul membru în cauză nu poate infirma constatările Comisiei fără a susține propriile afirmații prin elemente care stabilesc existența unui sistem fiabil și operațional de control. În cazul în care acesta nu reușește să demonstreze inexactitatea constatărilor Comisiei,

acestea constituie elemente care ar putea provoca îndoieli serioase cu privire la punerea în aplicare a unui sistem adecvat și eficient de măsuri de supraveghere și de control (a se vedea Hotărârea din 17 mai 2013, Bulgaria/Comisia, T-335/11, EU:T:2013:262, punctul 22 și jurisprudența citată).

72 În lumina acestor principii trebuie analizată prezenta critică.

73 Prin intermediul acestei critici, reclamanta susține că Comisia a dezangajat suma în litigiu în decizia atacată, astfel cum se prevede la articolul 29 din Regulamentul nr. 1290/2005. Potrivit Republicii Italiene, o sumă suspendată conform articolului 27 alineatul (3) din același regulament nu poate face obiectul unei dezangajări în temeiul articolului 29 alineatul (5) litera (a) din regulamentul menționat.

74 Mai întâi, trebuie amintit că articolul 29 din Regulamentul nr. 1290/2005 nu constituie unul dintre temeiurile juridice ale deciziei atacate. Această dispoziție nu este invocată în considerente și nici în dispozitivul deciziei amintite, astfel cum reiese din examinarea criticii întemeiate pe insuficiența motivării. Din titlul deciziei atacate reiese că ea are în vedere închiderea conturilor agențiilor de plăți pentru exercițiul financiar 2012. În continuare, din coroborarea considerentului (7), a articolului 1 și a anexei I la decizia atacată rezultă că suma în litigiu fusese scăzută din suma închisă pentru programul de dezvoltare rurală a regiunii Basilicata pentru acest exercițiu și că s-a dispus, în consecință, ca Republica Italiană să nu reutilizeze această sumă în cadrul respectivului program până la luarea de poziție a Comisiei în cadrul unei proceduri ulterioare de verificare a conformității. În sfârșit și astfel cum reiese din cuprinsul punctului 68 de mai sus, este de competența Comisiei să efectueze astfel de corecții în cadrul unei decizii de închidere.

75 În ședință și în răspunsurile sale la întrebările scrise adresate de Tribunal, Republica Italiană a admis că, în speță, articolul 29 din Regulamentul nr. 1290/2005 nu fusese aplicat. Totuși, ea pretinde că clasificarea sumei în litigiu ca „sumă nereutilizabilă” este „asimilabilă în mod strict dezangajării” în cadrul FEADR.

76 Acest argument nu poate fi acceptat.

77 Reiese din considerentul (22) al Regulamentului nr. 1290/2005 că regula de eliminare automată din angajament a fost elaborată pentru a contribui la accelerarea derulării programelor și la gestionarea financiară cât mai corectă. Astfel, Comisia este abilitată, prin articolul 29 din același regulament, să dezangajeze automat orice parte a unui angajament bugetar pentru un program de dezvoltare rurală care nu a fost folosit în scopul prefinanțării sau al plăților intermediare sau pentru care nu s-a prezentat nici o declarație de cheltuieli corectă până la data de 31 decembrie a celui de al doilea an ce urmează celui în care se face angajamentul bugetar.

78 În speță, decizia atacată nu dispune nicio excludere definitivă a sumei în litigiu. Astfel, din aceasta rezultă că Comisia nu a adoptat încă o poziție definitivă cu privire la calificarea sumei respective. În considerentul (5) al deciziei atacate Comisia precizează că, pentru conturile anuale și documentele însoțitoare care îi permit să ia o decizie privind integralitatea, exactitatea și veridicitatea conturilor prezentate, sumele închise, defalcate pe fiecare stat membru, erau incluse în anexa I, la fel ca și sumele de recuperat de la statele membre sau de plătit acestora. În schimb, în considerentul (7) al deciziei atacate, Comisia a constatat că, pentru a evita orice rambursare prematură sau temporară a plăților intermediare suspendate sau reduse, acestea nu trebuie recunoscute prin prezenta decizie și trebuie examinate mai amănunțit, în cadrul procedurii de verificare a conformității prevăzute la articolul 31 din Regulamentul nr. 1290/2005. Astfel cum reiese din comunicarea Comisiei din 16 mai 2013 (a se vedea punctul 34 de mai sus), Comisia a deschis această procedură de verificare a conformității. Anexa 4 la acest document, intitulată „Măsuri corective”, privea în special calificarea sumei în litigiu. Pe de altă parte, părțile nu contestă faptul că această procedură este în curs la data ședinței. În consecință, decizia atacată nu ar echivala nici *de iure* și nici *de facto* cu o dezangajare a sumei în litigiu. Prin urmare, Republica Italiană nu este îndreptățită să invoce excepția dezangajării

automate prevăzută de articolul 29 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1290/2005. Faptul că ea nu poate, ca urmare a deciziei atacate, să utilizeze suma în litigiu în cadrul programului de dezvoltare rurală pentru regiunea Basilicata nu are efect în privința calificării juridice a acestei decizii.

79 Celelalte argumente ale reclamantei, care se bazează în cea mai mare parte pe premisa eronată potrivit căreia suma în litigiu a fost efectiv dezangajată, nu sunt de natură să repună în discuție această concluzie.

80 În primul rând, în mod eronat Republica Italiană pretinde că „prezentarea formală a unei declarații trimestriale de cheltuieli în termenele stabilite […] nu poate determina dezangajarea sumelor corespunzătoare, ci poate eventual conduce numai la suspendarea sau la reducerea unei sume rambursate[; c]u toate acestea, suma eventual redusă sau suspendată nu poate fi dezangajată […] [și] poate fi reutilizată în cadrul acestui [program de dezvoltare rurală]”.

81 După cum s-a constat mai sus, în speță nu a avut loc nicio dezangajare.

82 Cu toate acestea, trebuie arătat că, potrivit logicii argumentului invocat de Republica Italiană, Comisia ar fi obligată să accepte o declarație falsă de cheltuieli intermediare pentru un program de dezvoltare rurală pentru motivul simplei respectări a formalităților privind prezentarea sa prevăzute de articolul 26 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1290/2005. Aceasta ar fi, așadar, obligată să închidă și, în continuare, să își asume sarcina administrativă a rectificării acestei declarații în cadrul procedurii prevăzute de articolul 16 din Regulamentul nr. 883/2006. O astfel de logică contravine integrității procedurii de lichidare a conturilor prevăzute la articolul 30 din Regulamentul nr. 1290/2005, care, astfel cum reiese din textul acesteia, acoperă integralitatea, corectitudinea și exactitatea conturilor anuale prezentate de autoritățile naționale.

83 Astfel, decizia de închidere a conturilor precizează sumele recuperabile de la fiecare stat membru care sunt stabilite prin scăderea cuantumului avansurilor plătite în cursul exercițiului financiar în discuție din cheltuielile recunoscute în temeiul aceluiași exercițiu. Atunci când Comisia constată existența unor nereguli în declarația anuală a cheltuielilor pentru un program oarecare, aceasta nu poate să le recunoască ca fiind acoperite din FEADR în cadrul închiderii conturilor și trebuie să refuze finanțarea lor în așteptarea unei eventuale decizii de neconformitate (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Spania/Comisia, punctul 68 de mai sus, EU:C:2005:368, punctul 32, și Concluziile avocatului general Jacobs prezentate în această cauză, Rec., EU:C:2005:35, punctele 47 și 48).

84 În speță, Republica Italiană a inclus în mod expres, în declarația sa de cheltuieli pentru ultimul trimestru al anului 2011, cheltuieli care nu erau admisibile în vedere finanțării de către FEADR în temeiul articolului 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1974/2006. Aceasta nu poate pretinde că prezentarea unei declarații de cheltuieli intermediare, întrucât respectă cerințele formale aplicabile, determină o contribuție a FEADR la cheltuieli care nu ar fi niciodată acoperite din fondurile respective. Dacă aceasta ar fi situația, dispoziția amintită ar fi, astfel, lipsită de orice efect util.

85 Acest lucru este valabil și pentru argumentul Republicii Italiene potrivit căruia „închiderea conturilor privește concluziile prezentării conturilor, depuse de fiecare agenție de plăți […] și […] nu există, în justificativele prezentate [în speță] nicio remarcă specifică cu privire la problema legată de plățile în litigiu [referitoare la regiunea Basilicata]”. Acest argument trebuie să fie înlăturat pe baza considerațiilor precedente. În orice caz, refuzul finanțării cheltuielilor care sunt efectuate contrar reglementării Uniunii nu poate depinde de o luare de poziție intervenită la nivel național, întrucât aprobarea cheltuielilor pentru exercițiul de închidere a conturilor revine serviciilor Comisiei și nu autorităților naționale sau societății angajate să pregătească justificativele.

86 În ceea ce privește afirmația potrivit căreia Republica Italiană nu putea să modifice declarația trimestrială în speță, întrucât formalitățile articolului 26 alineatele (3) și (4) din Regulamentul nr. 1290/2005 fuseseră respectate, iar termenul era expirat, aceasta este puțin credibilă întrucât

Comisia a solicitat în trei rânduri Republicii Italiene să scadă suma în litigiu din declarația sa pe parcursul procedurii administrative, și anume prin comunicările sale din 28 martie, din 15 mai și din 25 mai 2012.

87 În al doilea rând, desigur, este adevărat că legislația relevantă „nu interzice [unui stat membru] să efectueze cheltuieli în așteptarea aprobării modificărilor [programului de dezvoltare rurală depuse la Comisie]”, după cum susține Republica Italiană. Totuși, nu rezultă din aceasta, contrar celor pretinse de Republica Italiană, că declarația de cheltuieli privind ultimul trimestru al anului 2011 era validă. Astfel cum rezultă din articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1974/2006, statele membre pot efectua cheltuieli pe parcursul acestei perioade, dar sunt responsabile de cheltuielile suportate între data la care cererea lor de modificare este primită de către Comisie și data deciziei acesteia din urmă cu privire la conformitatea acestei modificări.

88 Articolul 16 alineatul (4) din Regulamentul nr. 883/2006 nu poate nici el să susțină argumentul Republicii Italiene. Contrar a ceea ce susține aceasta din urmă, Comisia nu este obligată să facă plăți intermediare în termen de 45 de zile de la data simplei înregistrări a declarației de cheltuieli atunci când constată nereguli. În plus, în speță, Comisia solicitase informații suplimentare autorităților italiene (a se vedea punctele 21 și 23 de mai sus). Potrivit celui de al doilea paragraf al acestei dispoziții, în lipsa unei soluții după un astfel de schimb de informații, Comisia poate suspenda sau reduce plățile conform articolului 27 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1290/2005.

89 În al treilea rând, cu toate că Republica Italiană afirmă că a avut loc o „disociere de conturi” în speță, în măsura în care suma în litigiu a fost avută în vedere, în comunicarea Comisiei din 16 mai 2013, atât ca una dintre „problemele care fac obiectul închiderii de conturi pentru anul 2012”, cât și ca o sumă suspendată, această afirmație este nefondată. Potrivit articolului 27 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1290/2005, deciziile de a suspenda sau de a reduce plățile în temeiul alineatului (3) sunt efectuate fără a aduce atingere deciziilor menționate la articolele 30 și 31 din același regulament. Potrivit articolului 30 alineatul (2) din regulamentul amintit, o decizie adoptată în temeiul articolului 30 este adoptată fără a aduce atingere deciziilor luate ulterior în conformitate cu articolul 31 și privind cheltuielile care trebuie excluse de la finanțarea Uniunii întrucât acestea nu au fost efectuate în conformitate cu normele Uniunii. Rezultă că, la adoptarea unei decizii de lichidare a conturilor în temeiul articolului 30, Comisia poate aplica consecințele carențelor identificate în calitatea conturilor transmise, și aceasta independent de decizia de verificare a conformității. În speță, în considerentul (10) al deciziei atacate constată că, în conformitate cu articolul 30 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1290/2005, această decizie „nu aduce atingere deciziilor luate ulterior de către Comisie privind excluderea de la finanțarea UE a cheltuielilor care nu au fost efectuate în conformitate cu normele Uniunii Europene”.

90 În consecință, Republica Italiană nu a demonstrat că respectiva calificare a sumei în litigiu în decizia atacată era eronată. Astfel, aceasta a refuzat să scadă suma respectivă, inclusă în mod greșit în declarația sa de cheltuieli intermediare, anticipând adoptarea deciziei de închidere pentru exercițiul anului 2012 în pofida solicitărilor repetate ale Comisiei. Această din urmă a fost pusă în situația de a nu putea închide respectiva sumă. Astfel, în cazul în care ar fi procedat în acest sens, respectiva sumă ar fi fost calculată în mod eronat în plafonul cheltuielilor aprobate pentru programul de dezvoltare în cauză. Comisia a exclus-o așadar de la contribuția FEADR până la examinarea acesteia în cadrul procedurii de verificare a conformității. În plus, reiese cu claritate din examinarea criticii întemeiate pe insuficiența motivării că calificarea era previzibilă și a fost evidențiată de Comisie pe parcursul perioadei administrative care a precedat adoptarea deciziei atacate.

91 În al patrulea rând, trebuie să se constate că, prin intermediul argumentului potrivit căruia există o contradicție între „verificarea a ceea ce a făcut agenția de plăți AGEA, având în vedere o eventuală corecție financiară, cu privire la care stabilirea cuantumului trebuia să reflecte prejudiciul […] pentru [FEADR] (prejudiciu și risc de altfel inexistent atât din cauza lipsei rambursării, cât și din cauza recuperării efectuate integral de la beneficiari) și introducerea sumei [în litigiu] în decizia de închidere

a conturilor, calificând-o drept «sumă nereutilizabilă»”, Republica Italiană repetă, în esență, argumentul deja înlăturat la punctul 89 de mai sus. În orice caz, acest argument nu este fondat, întrucât calificarea, în decizia atacată, a acestei sume ca nereutilizabilă (și excluderea acesteia de la contribuția FEADR) nu anticipează rezultatul procedurii de verificare a conformității (a se vedea punctul 78 de mai sus).

92 Rezultă din tot ceea ce precedă că Comisia nu a încălcat articolul 29 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1290/2005 prin calificarea, în decizia atacată, a sumei în litigiu ca nereutilizabilă.

93 Rezultă că prezenta critică trebuie respinsă și, prin urmare, acțiunea în întregime.

Cu privire la cheltuielile de judecată

94 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

95 Întrucât Republica Italiană a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a șasea)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Obligă Republica Italiană la plata cheltuielilor de judecată.

Frimodt Nielsen Dehousse Collins

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 8 octombrie 2015.

Semnături

Cuprins

Cadrul juridic 2

Istoricul litigiului9 7

Procedura și concluziile părților 12 9

În drept 10

Cu privire la critica întemeiată pe insuficiența motivării deciziei atacate 12

Cu privire la critica întemeiată pe încălcarea articolului 29 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1290/2005 14

Cu privire la cheltuielile de judecată 18